

Egyesületi vagy állami gimnázium?

Mióta Salgótarjánból város lett, számos, könnyebb-nehezebb kérdéssel kellett megbirkózni azoknak, akik akár lelkes polgári ügybuzgóságból, akár hivatalukkal járó, lelkiismeretes kötelességeretből vállalkoztak ennek a városnak vezetésére és fejlesztésére. Amde vannak még ma is megoldatlan feladatok, majdnem egykoruk Salgótarjánna, a „várossal”. Feladatok, amelyeknek megoldását a fel-tartózatlanul továbbörög élet mind hangosabban, mind parancsolóbban követeli. Ezáltal közülük csak az egyikre hívjuk fel a figyelmet. Tesszük ezt két okból. Először, mert köznevelődési kérdés (imponderabile), s így nagy jelentősége a közönségnek gazdasági feladatokra beállított, uralkodó érdeklődése miatt ma mindjobban háttérben szorul. Másodszor azért, mert időszerepe napról-napra, sőt óráról-órára nő.

Salgótarján középiskolájának kérdése ez, a gimnázium ügye. Tizennegyedik éve immár, hogy van gimnáziumunk. Van és még sincs. Mert mindig csak „levésben van”, valahogyan mindig csak „in statu nascendi” van. 1923-ban nyílt meg, mint reál-gimnáziumi előkészítő tanfolyam, a helybeli nagyipari vállalatok tisztviselőinek kezdeményezésére, hogy ne kelljen gyermekeiket idegenben neveltetni. A vállalatok vezetősége nagy megértéssel karolta fel az eszmét, elismerésre méltó áldozatkészéggel sietett támogatására. Állandó fenntartói közé 1925-ben képviselőtestületi határozat alapján belépett Salgótarján városa is, meg-látva és átértve azt a hivatást, azt a küldetést, amely a fejlődő város életében egy állandóbb jellegű középiskolára várhat.

A gimnázium sok nehézséggel küszködve, igénytelen épületben, amelyet a tanulóknak évenként beálló létszámnövekedése arányában, nagy anyagi áldozatok árán, folyton bővítetni, toidogtatni kellett, a múlt év végéig, mint magán-gimnázium működött. Ekkor léptek hatálya az 1934. XI. tc. intézkedései a középiskolák fenntartásának feltételeiről. A közoktatásiügyi hatóságok a törvény szakaszaira hivatkozva két dolgot köve-tek: az iskolafenntartó felelős jogi személyének pontos megállapítását, szabályozását és az épületnek a törvény által előírt előadótermekkel való kiegészítését. Hogy az első követelménynek eleget tegyen, a Gimnáziumi Felügyelőbi-zottság, mint az iskola eddigi fenntartója, azt a megoldást választotta — más váro-sok és iskolafenntartók példái követve, — hogy iskolaegyesületet alakít. Ez a Gimn. Iskolaegyesület 1936. decemberében meg is alakult. Hosszas és alapos tárgyalások után megalkotották az alapszabályait, amelyeknek jóváhagyása az illetékes miniszteriumok előtt most van folyamatban. Gimnáziumunk tehát egyesületi gimnáziummá lesz s így a fenntartó jogi személy problémájának megoldása egyenesben van.

Nagyobb gondot okoz azonban az épület megfelelő kibővítése. Amíg az előbbi alaki, jogi kérdés és az eddigi iskolafenntartás keretein belül irásztalan-nál, aktaszzerűen, „olcsón” oldható meg, addig ez az utóbbi súlyos ezreket, sőt tízezeket követelő, igen fogós és komoly pénzkérdés. Az új középiskolai törvény ugyanis előírja (2. §. 2. bekezdés), hogy az épületnek legalább 20 terem kell magában foglalnia, köztük rajzter-met és természettudományi előadótermet, valamint megfelelő szertárhelyiséget is. Minthogy mindezekkel gimnáziumunk ez idő szerint nem rendelkezik, a közokta-tásiügyi miniszter elrendelte, hogy város határidőn belül gondoskodjék felépítésük-ről és berendezésükről.

A szükséges anyagi fedezetnek elő-teremtése s így a gimnázium további za-

vartalan működésének biztosítása a fenntartó Iskolaegyesület vezetőségének gondja és kötelessége. Ha mégis foglal-kozzunk vele, csak a gimnázium sorsáért és jövő egészséges fejlődéséért érzett ag-dalomból tesszük. Meg vagyunk róla győződve, hogy amiképpen eddig tette, ezentul is a legnagyobb áldozatkész-séggel és városunk kulturális fejlődése iránti lelkesedéssel igyekszik a nehézsé-gekkel megküzdeni. Ebben a súlyos ál-dozatban mindaddig a bányatársulatnak, az acélgárnak és a városnak volt oroszlanrésze, de osztozkodott benne alkalomszerűen és kisebb mértékben a többi helybeli iparvállalat is. Minthogy azonban az iskola fenntartásához, nem utolsó sorban és mértékben, a szülők is hozzájárulnak, úgy érezzük, hogy a gimnázium ügye közügy, amelynek ered-ményes és végleges megoldása, biztos-rébe juttatása az egész város polgár-ságának egyetemes érdeke, tehát a nagy nyilvánosság elé való.

Azonban végleges megoldás-e, biz-tos rév-e a mai állapot rögzítése? Azt hisszük s itt Salgótarjánban nem egye-dülálló ez a véleményünk, hogy a mai állapot csak átmeneti megoldás lehet, amiképpen átmenetnek kell tekintenünk a gimnáziumnak eddigi, tizennégy éves múltját is. Az épülettel szemben támaszt-ott igények kielégítésére szolgáló ösz-szegnek előteremtése, szerény nézetünk szerint, az iskola eddigi költségvetésének keretében, még több évre elosztott rész letelőirányzás formájában sem képzelhet-ő. Hiszen a jelenlegi költségvetés kiadási oldala egyrészt a belső, szertári beren-dezések haladékat nem tűrő felrússítása és kiegészítése, másrészt a tanári fizetéseknél az előlépési viszonyok folytán természetesen bekövetkező emelke-dése miatt veszedelmesen meg fog du-zadni. Abba építkezésekre szolgáló tör-lesztő részleteket felvenni alig lesz le-hetséges. Így aztán az előírt építkezések végrehajtása a fenntartóknak az eddigi mértéket meghaladó, újabb áldozatkész-ségét kívánja.

Ez az áldozathozatal főképpen a társulatokra és a városra vár. A társu-latokat az egész város polgársága rész-ről nagy hála illeti meg azért, hogy az iskolát a kezdet nehézségein átgépitették és mindeztől megódtak adtak egy ilyen átmeneti megoldás számára. A mai ál-lapot fenntartása azonban nehezen egyez-tethető össze Salgótarján város közönsé-gének egyetemes érdekeivel. A város most évi 9600— pengővel járul hozzá a gimnázium fenntartásához. Polgármestere és képviselőtestülete ezzel az egész polgárság érdekeit szolgálja, mert a köz-nevelés ügyének hasznát. A köznevelés érdekei pedig azt kívánják, hogy szün-jenek meg végre azok a panaszok, ame-lyek éppen gimnáziumunk mai állapo-tában lelik magyarázatukat:

1.) A mai egyesületi alapon szer-vezett gimnáziumnak fenntartása ugyanis továbbra is csak azok mellett a magas tandíjak mellett lehetséges, amelyeket eddig kellett fizetni. Az állami és városi tisztviselők, de a társulatiak is, sőt a la-kosság többi rétegei is más városokhoz viszonyítva — amint mondják — szinte büntetésnek érzik ezt a speciális tarjáni terhet.

2.) Az egyesületi gimnázium mai anyagi adottságai természetüknél fogva bizonyos tekintetben szabályozólag hat-nak, még pedig kedvezőtlen irányban, a még oly jószándéku oktató és nevelő-munkának menetére. Ez aztán sokféle, jogos vagy jogtalan panaszhoz, illetve vagy illetéktelen bírálatnak lett a kut-forrása. A gimnázium körül lassankint valami bizonytalan közhangulat alakult ki — hála Istennek csak szórványosan

— egy kíváncsós, egészséges közvélemény helyett. Milyen szöges ellentétben áll ezzel a valósággal az iskola ellenőrzésével megbízott feleltes hatóságoknak, vagy az ország egyes pedagógiai köreinek iga-zolhatóan nyilvánított dicséret elismerése és jóváérménye!

3.) Valahogyan a gimnázium mos-tani fenntartásának körülményeivel ma-gyarázható meg azoknak a próbálkozá-soknak sorozatos kudarca is, amelyeket több alkalommal tettek az elmúlt évek-ben államsegély megszerzése tárgyá-ban. Hiába keres az ember ezeknek a sikertelen fáradozásoknak megvilágítá-sára egyéb okokat, nem talál. Hiszen a város közönsége ez alatt a 14 év alatt annyi mindent kapott. A megyei városok között Salgótarján nem volt éppen mos-tohagygyermek. Államsegélyt mégsem ad-tak. Pár ezer pengőt nem adtak, holott kétszer is komolyan szóba került a je-lentékenyen nagyobb terhet képviselő államosítás lehetősége. Egyszer 1929. novemberében, néhai Klebelsberg Kuno gróf miniszter salgótarjáni látogatása al-kalmával, másszor meg tavalyelőtt, 1935.-ben indultak meg a tárgyalások.

Ma is ez az egyetlen útja a gimnáziumkérdés végleges és egészséges rendezésének. Minden eddigi felhozott baj, panasz mintegy varázsütésre oldód-nék meg az államosítás tényével. A társulatok és a város az elmúlt 14 év folyamán minden elismerést megszólal-tak például áldozatkészükkkel. Jöj-jön most az állam és tegye meg ő is kötelességét. Vegye kezébe ennek a szép fejlődésre hivatott iskolának sorsát, mely nemzetevel munkásságával itt a határ-szállás missziót teljesít! Salgótarjánnak egy állami gimnáziumhoz sokimű igé-nye, sőt elvitathatatlan joga van, amit megdönthetetlenül igazolnak a statisztika következő beszélő adatai:

Salgótarjánnak az 1930-ik évi nép-számlálás adatai szerint 16980 volt a lélekszáma. Sajnosan nélkülöztük a nép-számlálás eredményeinek köznevelődési szempontokból való feldolgozását. Kul-turális viszonyaink összehasonlítására te-hát a megyei városok és középiskolával bíró községek statisztikájából csak há-romféle adat állt rendelkezésünkre: a lélekszám változása az utolsó tíz év alatt (a városok és községek fejlődésének je-lelmzésére), a 6 évesnél idősebb analla-beták száma (a népműveltség feltünteté-sére) és a népsűrűség, valamint a tisztán téglából épült lakóházak száma (a városi jellegnek és polgárságnak igazolá-sára.) Salgótarjánban a lélekszámváltozás menete ez: 1900-ban volt 13.552, 1910-ben 13.746, 1920-ban 15.213 és 1930-ban 16.980 lélek; ez a 30 év alatti 20 %-os, vagy az utolsó 10 év alatti 11,6 %-os növekedésre való tekintettel igen erős fejlődésnek, városiasodásnak képt mutatja. A 6 évesnél idősebb irni-olvasni nem tudók az egész lakosságnak 70%-át tették ki 1930.-ban. Ez jóval alatta jár a 9,6%-os országos átlagnak. Népsűrű-ségünk 1930.-ban 587 volt, tiszta téglá-épületeink száma pedig összes épülete-inknek 57,5%-át tették ki; ezek a szá-mok Salgótarjánban inkább városi jellege mellett tanuskodnak.

Helyzetünk megvilágítására felhas-ználunk még magára a gimnáziumra vo-natkozó néhány adatot. Elsősorban hi-vatkozunk benépesedésének statisztiká-jára (1. 1936-37. évi Értésítő), ami fo-

kozatos emelkedést mutat. Rá kell vilá-gítanunk a tanulók szüleinek foglalkozá-sára: az értelmiséghez tartozik a szülők 44%-a, önálló iparosokból, kereskedők-ből és mezőgazdálkodással foglalkozók-ból adódik 20%-uk, míg a többiek, 36%-uk, altszti, segédszemélyzet, egyéb al-kalmazott és munkás (a munkásszülők száma csak 4—5%-nyi.) Más iskolák statisztikájával való összehasonlítás azt mutatja, hogy gimnáziumi oktatásra törekvő társadalmi rétegeinkben nincs hajlam egészségtelen aszcendizmusra. Vi-lágosan igazolja ezt egyébként a salgó-tarjáni gimnáziumban az utolsó 10 év alatt leéretté szült tanulók szüleinek fog-lalkozása is: az értelmiséghez tartozott 53%-uk, az önálló iparosokhoz, keres-kedőkhöz és gazdákhoz 20%-uk és az alkalmazottak csoportjához 27%-uk. Vég-re rá kell még mutatnunk, — mert erő-sen mellettünk szól, — arra a körülmé-nyre, hogy Salgótarjánhoz legközelebb fekvő, középiskolával bíró városok Hatvan (60 Km-nyire vasuton) és Balassagyarmat (48 Km-nyire autóbusszon), tehát naponkénti iskolalátogatás szempontjából megközelíthetetlenek.

Az ország 45 megyei városa közül ma 6-nak nincs középiskolája. Legnépe-sebb köztük Budafok (19691 lélekkel.) Bár innen a középiskolákkal bővelkedő részei villamoson 10-15 perc alatt elér-hetők, mégis kb. félve erős mozgalom indult meg állami gimnázium létesítésére. Amint jól értesült helyen hallottuk, a város közönsége, jól lefogott érdekeiből, nagy áldozatkészéggel mindent elkövet, hogy középiskolát kapjon s úgy látszik, el is éri célját. Vagy ott van Szentendre, 7210 lélekkel, akiknek vezetői a buda-tiokiakhoz hasonló buzgósággal és ál-do-zatkészéggel kilincselnek állami gimnáziumért, holott ők is az iskolák Mekká-jának, Budapestnek tözsomszédságában vannak, hiszen vicinálisuk a 22 Km-es utat 25—30 perc alatt teszi meg. A két nagy hajdusági parasztváros, Szoboszló és Hadház (17022, illetve 11611 lélek) ma még nem foglalkozik ugyan közép-is-kola felállításának gondolatával, de szá-mukra nem is olyan égető a kérdés, hi-szen Szoboszló csak 19, Hadház pedig 20 Km-nyire van a nagy alföldi isko-la-központtól, Debrecentől. Így van az al-földi Turkeve is, ahonnan a középisko-lába törekvő gyermekek pár perc alatt érhetnek be vasuton a 16 Km-nyire fekvő Mezőtúrta. Végre a teljesség kedvé-ért meg kell említenünk a 7562 lelket számláló csonka Komáromot is, közép-iskolával nem bíró városaink között.

Vegyük most szemügyre azoknak a középiskolával bíró megyei városoknak viszonyait, amelyeknek lakossága ugyanak-kora, mint Salgótarjáné, avagy annál ki-sebb. Ezek lélekszámuk sorrendjében a következők: Hajdunánás 17990, Veszprém 17792, Mohács 17369, Esztergom 17354, Kisújszállás 14532, Zalaegerszeg 13072, Kalocsa 11880, Balassagyarmat 11551, Magyaróvár 8584 és Szekszárd 8537. Történelmi hagyományaik és városias-ságuk címén is megilleti a gimnázium-Esz-tergomot (3 gimnáziuma van!), Veszpré-met és Magyaróvárt. Főleg közigazgatá-si szerepük és helyzetük juttatta állami gimnáziumhoz Balassagyarmatot és Zala-egerszeget. De a többi 5 városhoz képest Salgótarjánnak majdnem minden vonat-kozásban több igénye van középiskolához, amit az alábbi adatok egybevetése fé-nyesen igazol:

	Lakosság Népsűrűség	6 évnél idő- sebb analla- beták %:	Téglaházak %-a:	Legközelebbi középiskola:	Értelmiségi szülők %:
Hajdunánás ref.	67,5	5,3	9,7	4	43 Km
Mohács városi	96,8	1,6	13	17	71 "
Kisújszállás ref.	70,9	6	8,4	19	17 "
Kalocsa jezs.	224,8	3,7	7,4	17	58 "
Szekszárd áll.	189,9	1,8	6,7	11	88 "
Salgótarján	587	11,6	7,1	57,5	60 "

Ezek a számok arra mutatnak, hogy Mohács, Szekszárd és Kalocsa elsősorban földrajzi helyzetüknél fogva juthattak középiskolához. Ha így van, mennyivel in-kább jár ki a középiskola Salgótarjánnak ezen a címen is, de városiasága címen

is, főképpen pedig köznevelődési viszonyai révén! Minden ellenérvet rombadönt és hatálytalanít a Hajdunánás és Kisújszállás adataival való egybevetés.

Még meggyőzőbben szólnak igazunk mellett annak a huszonkét községnek

statistikai adatai, ahol középiskola van. Köztük 18-nak alacsonyabb a lélekszáma, mint Salgótarjáné (csak Békés, Mezőkövesd, Pestszentlőrinc és Szarvasé magasabb.) Valamennyinek népsűrűsége jóval kisebb, mint a miénk. Ugyazólvan valamennyihez van 60 Km-nél közelebb

fekvő olyan helység, amelyben középiskola működik (egyedül Kunszentmiklós-Budapest távolsága 61 Km.) A 18 község közül 7-nek állami, illetőleg kir. katolikus gimnáziuma van. Szóljanak a statisztikai adatok:

	Népsűrűség	Lakosság szaporodása %/a-ban:	6 évnél idősebb, analfabéták %/a-a:	Téglaházak %/a-a:	Legközelebbi középiskola: szűlők %/a-a:	Értelmiségi szűlők %/a-a:
Hatvan áll. 15380	246 3	7.1	9.5	29	16 Km	41.4
Kisvárdá áll. 14133	394	23 6	13 5	11	43 "	34
Jászpatá k. 12390	105.3	0.6	13.5	3.5	43 "	30.5
Nagykálló áll. 9247	97 6	12.4	14.8	4	14 "	41
Dombóvár k. 8984	538.3	4.3	6.2	41	30 "	30
Sümege áll. 5491	90	3	8.2	99.5	44 "	45
Szligothárd áll. 3258	534.9	6.6	4.5	97	54 "	44
Salgótarján 16980	587	11.6	7.1	57.5	60 "	44

Hogy egészen szélsőséges eseteket is felemlítsünk, idézzük Aszódot, amelynek népesedéseben az utolsó 10 évben 5.5%-os visszaesés állt be; idézzük Szeghalmot, amelynek tipikusan tanyai eredetű legkifejezettebb a téglaházak 30%-os arányszáma mutatja. Megállapítható az is, hogy az országban Salgótarjánnál népesebb, de középiskolával nem bíró község összesen 6 van. De milyen távolságban az iskolaközpontoktól! Városunkkal rokon demográfiai szerkezetű Csepel

Budapesttől 10 Km-nyire, Diósgyőr pedig Miskolctól 7 Km-nyire! Oroszára, ez a nagy alföldi parasztközség, bár Békéscsabától 35, Hódmezővásárhelytől 30 Km-nyire kap középiskolát, mégis elérte már, hogy néhány éve előkészítő tanfolyama van, amelynek nyilvános jellegű gimnáziummá fejlesztése folyamatban van! Épülete összehasonlítható kedvéért itt adjuk Kiskundorozsma, Kiskunmajsa és Törökszentmiklósnak adatait:

	Népsűrűség	Lakosság szaporodása %/a-ban:	6 évnél idősebb, analfabéták %/a-a:	Téglaházak %/a-a:	Legközelebbi középiskola: szűlők %/a-a:	Értelmiségi szűlők %/a-a:
K.-kundorozsma 18956	101 8	2.5	15.2	15.4	7 Km	—
Kiskunmajsa 17980	82	5.6	14.8	1.3	21 "	—
Törökszt-miklós 28503	86.2	10.1	13.5	3.4	26 "	—
Salgótarján 16980	587	11.6	7.1	57.5	60 "	—

Hol van ezekhez képest Salgótarján a maga erős lélekszámszaporodásával, kulturájával, városi jellegével és különösen iskola- városoktól való legyőzhetetlen távolságával! Ezek a számok minden szónál ékebben bizonyítják, mindennél hangosabban kiáltják, hogy *Salgótarjánnak joga van állami gimnáziumhoz. Ezt a jogát érvényesítenie kell.* Érvényesítenie kell annál is inkább, mert az országban államháztartási bevételek szempontjából egyik legbővebben és legbiztosabban adózó városa. Nem elvakult lokálpatriotiz-

musból fakad ez a jogos követelésünk. Az itt folyó nemzeti termelői munka megadózatásából származó állami bevételek áldásait Salgótarjánnak joga van ebben a tekintetben is közvetlenül élvezni.

A városnak, mint egy embernek kell követelnie és kiharcolnia ezt a jogát. Meggyőződéssel hisszük, hogy városunk pártfogói, befolyásos szomszói és társadalmi életünk vezető tagjai egész lélekkel vállalják a munkát, a fáradságot és az áldozatot ennek az igazságos ügynek a sikeréért.

Tudnivalók a hastífusról.

(Felhívás a járvány elleni védekezésre.)

A tifusz abdominális, vagy hasi hagymáz, súlyos természetű, ragályos betegség. A hastífusz fertőző csirai leggyöbnyire étellel, vagy itallal a szájon keresztül jutnak a szervezetbe.

Salgótarjánban a járvány minden valószínűség szerint a víz fertőződése útján jött létre. További fertőzések terjesztésében azonban szerep jut majd az összes emberi váladékoknak is. Így fertőzhet a tifuszban szenvedők nyála, széke, vizelete. A tifusz terjesztésében igen fontos szerepet játszanak a fertőzött élelmiszerek is, így természetesen elsősorban a tejtermékek. A hastífusz megbetegedések megelőzésének feltételei a hatóság intézkedésén túl elsősorban a veszélyeztetett polgárság magatartásában rejlenek. Rá kell jönni mindenkinek arra, hogy harctéren vagyunk, ahol mindenkinek a legmondosabban be kell tartania az előírt szabályokat. Itt nem csupán arról van szó, hogy a rendelet áthágója a saját maga épségét veszélyezteti, hanem arról is, hogy felelősen magatartásával, a szabályok be nem tartásával a maga életén túl veszélyeztetli hozzátartozóinak és környezetének testi épségét is.

Városunkban a tifusz terjedésének megállítását elsősorban attól függ, hogy mennyiben tud a lakosság uralkodni önmagán és betartani azt a szabályt, hogy csak forralt és lehűtött vizet vagy teát élvezzen.

A hatóság úgy intézkedett, hogy szikviz csak szifonos üvegekben legyen forgalomba hozható. Ennek magyarázata az, hogy a szifonos fej jól fertőtleníthető forralással és kisebb a lehetősége annak, hogy a beteg, akinek kezébe kerülhet az üveg, a betegség terjesztőjévé legyen. A legmondosabban ügyelni kell arra és itt mindenkinek egyformán a hatóság segítségére kell lennie, hogy a hastífuszban szenvedők, vagy arra gyanús beteg a

szifonos üveget ne kezelhesse, dacára annak, hogy meggyőződésünk szerint a legideálisabb megoldás az lett volna, ha a szikvizet üvegeket teljesen kiiktatjuk a forgalomból, ismervé azonban Salgótarján vízviszonyait, kényszerűségből, de bizva a lakosság felelősségében és óvatosságában, megengedjük, hogy kizárólag szifonos üvegekben megfelelő víz álljon rendelkezésre.

Hastífuszos megbetegedések megelőzésének fontos előfeltétele, hogy kezünket minél gyakrabban és minél erőteljesebben mossuk, véleményünk szerint a meleg vízben többszöri szappannal való mosás a legerőteljesebb és leghatásosabb fertőtlenítési mód. A közönség széles köreiből elterjedt fertőtlenítő folyadékokkal való fertőtlenítési eljárás igen kétséges. Legtöbbször úgy gondolják, hogy egy mosdótálba cseppentett vagy öntött fertőtlenítő folyadék alkalmas arra, hogy egész napon át a család fertőtlenítését és a fertőzéstől való megóvását biztosítsa. Hangsúlyoznunk kell, hogy a kéznek ilyen fertőtlenítő folyadékban való megmártása csak az esetben eredményes, ha előzőleg kezünket erősen megmosuk, másodszor az így már tiszta kezünket mártjuk bele a megfelelő töménységű fertőtlenítő folyadékba.

A lakások és a ház tájának a tisztasága a tifusz terjedését nagymértékben gátolja és segíti azon előfeltételeket, amelyek a megbetegedések terjedésének útját állják.

Ha a családban, vagy házban tifusz megbetegedés fordult elő, akkor a hatóság intézkedik és pedig vagy kórházban helyezi el a megbetegedettet egyént, vagy ha megfelelő biztosítékokkal rendelkezik a család, úgy a lakásban ápolják. Amennyiben a fertőzött ember kórházba kerül, úgy szükségessé válik lakásának, környezetének fertőtlenítése. Erre a hatóság emberei a közönséget a legmondosabban kioktatják és a szükséges fertőt-

Március idusán.

Amikor Európaszerte művelt és nagy nemzetek éppen úgy, mint a hatalmasabb és fölényesebb szellemi fajták igézte alatt álló kis nemzetek is magyarára küldik a jog- és szabadságjelmeket, mint ócska történelmi limlomokat, vagy megunt, terhes haszontalanságokat: azt a különös fanatizmust, azt a vandál bálványrombolást, azt a vak dühöt, amelynek szem- és fültanui vagyunk, azzal próbálják magyarázni, hogy egy új világnak fogantatási kinyitját éljük át, hogy egy nagy szocialista átalakulás rengeti földrészeit és olyan gazdasági átszervezések és társadalmi reformok láza rázza meg öreg kontinensünket, amelynek nevében és érdekében fel kell áldoznunk a jogállam, politikai szabadság és az embermértősség öröklött kincsét s oly nehezen megszerzett történelmi vívmányait.

Amikor itt állunk a két világot elválasztó határkőnél, fel kell vetnünk azt a kérdést is: mégis mi lesz akkor, ha netán kiderül, hogy ez egész kaotikus korszak, amelyben élünk, a történelemnek ideiglenes és téves epizódja csupán? És mi lesz velünk, hogyha baljós sugallatok hatása alatt elhagyjuk az egyetemes emberi igazság öröklött fogva való vonalát s naiv és ostoba lelkesedéssel kapcsoljuk be magunkat szívvel-leléssel ebbe az epizódba?

Talán nincs helye annak, hogy elmélkedjünk azoknak a korszakoknak értékéről, amelyeknek jegyében egész államok kísérleti klinikákba rendezkedtek át s amelyekért oly sok helyen kongatják a lélekharangot a jogeszmé, a szabadság, az önkormányzat s az emberi méltóság fellett, de egész tárgyilagossággal tehetjük fel azt a kérdést: igaz-e, hogy a magyar nemzet alkotmányos szabadsága és önkormányzata összeegyeztethetetlen ellentétben áll a modern szociális fejlődés alapvető és el nem odázható követelményeivel?

Százsor is jaj lenne nekünk, ha egy morzsányi igazság is találatnék abban a felfogásban, hogy nemzetünk alkotmányos szabadsága kizárja azoknak a szociális korszakoknak megvalósítását, amelyekben való hitünk époly kiiríthatatlan, mint aminő eltörölhetetlen és elal-

kudhatatlan a kötelességünk öröködni és virrasztani alkotmányos és nemzeti önkormányzatunk ódon bástyái felett. Mi ezeket a korszakokat felhasználhatjuk a haladás, a fejlődés útján olyképpen, hogy szélesebb és mélyebb népi alapokra építsük a magyarság alkotmányos szabadságjogait úgy, hogy azokat a kitagadottak, a jogfosztottak és a szegények kényerévé tegyük és egyellen nagy és felbonthatatlan szintézisbe egyesítsük a magyarság nemzeti és szociális gondolatát. Vigyáznunk kell arra, hogy az újvilág hajósai ne kalózkodhassák el a magyarság történelmi életéből azokat az eszméi és erkölcsi kincseket, amelyeket egy nagyobb vonalú és boldogabb nemzedék hagyott reánk. Mert amikor a magunk szabadságáért küzdünk, egyuttal azoknak a népnek politikai megváltásáért is küzdünk, amelyek jó és balsorsban több mint ezer esztendeig voltak a magyar birodalmi konstrukció alkotórészei. Mi nem függesztjük fel magunkban az életnek ama funkcióit, amelyek arra köteleznek és képesítene bennünket, hogy a Duna vonalán és a Kárpátok bástyái alatt egy felsőbbrendű, jog- és kulturállamnak és politikai szabadságnak, a hatalom, a jog és a szabadság hármas egységének dicsősége terhére hordozzuk.

Amikor tehát március idusán a márciusi nemzedék szellemidézését végezzük olyan időkben, amikor ennek a nemzedéknek eszméi örökségét és hagyatékát ezek a divatos korszakok keltik és tagadják; valljuk és hirdetjük, hogy mi hiteltel hiszünk, nem a szabadságesszme feltámadásában, hanem annak megmaradásában és örök életében. S ha néha-néha a magyar társadalomban politikai és világnézeti ellentétek megbontják is a lelkek egységét, a szabadság gondolatában, a nemes magyar tradíciók fenntartásában, a jogeszmé erejében mindig és mindenütt a bajtársiasság és testvériség kapcsoljon össze bennünket az idők végezetéig. Mert magunkat fosztanánk ki, ha lemondanánk azokról az értékekről, amelyek valamikor az európai népek köztudatában is a magyarság fogalmát azonosították az alkotmányosság és szabadság fogalmával! (—ány.)

lenítést elvégzik. Ha a hastífuszban szenvedő beteg megfelelően elkülöníthető, úgy lakásban ápolható, amikor is a hatóság vörös cédulával jelöli meg ezt a lakást, amelyet addig elhagyni nem szabad, amíg a hatósági zárófertőtlenítést nem fogantatosították. A ily házban az orvoson, az ápolónőn, vagy az ellenőrző közege kívül senki be nem léphet. Az ilyen beteg környezetét ugyancsak a hatóság oktatja ki mindazon teendőkre, amelyek a védekezés szempontjából elengedhetlenül szükségesek. A közönségnek egyedüli kötelessége, hogy a piros cédula tiltó rendelkezéséhez szorosan a maga tennivalóját. Ovakodik ennek a háznak a környékétől is. Amennyiben a háznak, amelyben fertőzött beteget ápolnak, külön kutja van, úgy általában megoldható a vízszolgáltatás, helyesebben a víz fertőzésének lehetőségét. Amennyiben azonban a betegnek és hozzátartozóinak vízszükségletét közoktatól szerzik be, úgy egészen rendkívüli és mindenki által ellenőrizendő követelmények tartandók be. A beteg környezetéből csak az mehet vízért, aki a beteggel összeköttetésben nincs és megfelelően el van különítve. Az edényt, amelyben a vizet viszi, távol a kuttól kell tartania és ebbe öntik bele a kut merővedréből a vizet. Nálunk ugyanis dacára az állandó figyelmeztetésnek és tanításnak, igen sokszor tapasztalható, hogy a saját vödört a kutba helyezve afelett öntik be a vizet, leöblítve a vödörre reátpadt piszkot, szennyet és egy járvány esetén a legveszedelmesebben, a fertőző csirákat.

Kötelezővé fogja tenni a hatóság, hogy a kutak lezárhatóak legyenek és kiöntővel ellátva, hogy így a fertőződés lehetősége a lehetőség határain belül lecsökkenthető legyen.

Az árnyékszék tisztántartására nagy gond fordítandó. A pöccödrök kiürítendő, a kiürítés alkalmával a munkásoknak vigyázniuk kell arra, hogy a tartalmát ne csöpögtesse el. A munká-

latok befejezése után ezen területet méstelje fertőtlenítsék. Ott ahol tifuszos, vagy tifuszgyanus megbetegedett van, az árnyékszék ülkéjét és padozatát luggal többször, erőlesen fel kell surolni és a pöccödörbe naponta több liter méstetjet önteni. Ahol a beteg háznál van ápolás alatt, széke és vizelete kétszerléte tartott méstelje (oltott méstszel) fertőtlenítenedő.

Azok a kedvező tapasztalatok, amelyeket a hastífusz elleni védőoltással úgy külföldön, mint hazánkban szereztek, nemcsak kíváncsossá, hanem szükségessé is teszik a hastífusz elleni védőoltásoknak minél szélesebb körben való alkalmazását. A hatóságnak elhatározása, hogy a védőoltásokat napokon belül a város mindazon területére, amelyeken megbetegedések fordulnak elő, kiterjeszt. Azon területek lakossága, amely területen megbetegedés még nem fordult elő, csak későbbi időben oltatik be. Oltásra mindenki kötelezett. Az oltásokat 5—55 éves korig alkalmazzuk. Azok a reakciók, amelyek az oltással járnak, távolról sincsenek arányban azzal az áldásos eredménnyel, amelyet a védőoltás a védőoltottra jelent. A közeli napokban oltani fogjuk a Kassai-sornak, a Tátra-utcának, a Vaskapu-utcatól a Karancs-utca felé eső részét. A Karancs-utcat, a bányatelepet, a Fő-utcat, a Füleki-utcatól kezdődő szakaszait, az Úveggyárat, a Forgács-utcat, a Forgács-telepet, és Somlyóbányatelepet. Az oltások idejét, az oltóhelyeket, az oltóorvosok neveit és a fizetendő kötelezett oltottaknál az oltás költségét közölni fogjuk. Minthogy az oltás nem minden esetben nyújt tökéletes védelmet, a védőoltottnak is szigorúan be kell tartania mindazokat az egészségügyi szabályokat, amelyeket a hatóság előír, s általában amelyek a fertőző megbetegedések ellen való védekezésére irányulnak.

Egy eredményes védőoltás 3 oltásból áll, amelyeket egy heti időközökben ismétlünk.

Összegezve a hastífusz fertőző megbetegedést, éppen ezért **mihelyt valaki betegnek érzí magát, azonnal forduljon orvoshoz.** A fertőző beteg valószínűleg a víz, a tej és az élelmiszerek útján terjednek. Salgótarjánban különös nyomatékkal kell figyelmeztetni mindenkit arra, hogy **nyers vizet ne élvezzon** és ha igen, az csak szifonos üvegből származó szódá lehet. A kaszinóüvegnek forgalombahozatalát a hatóság megtiltotta. Mindenki napjában többször mosson szappannal meleg vízben kezét. Lakását, udvarát tartsa tisztán.

Lehetőleg frissen főzött vagy sült étellel éljen. Evésben és ivásban mérjele mindenki magát, hogy a test ellenálló erejét ne csökkentse. **Olyan házban, ahol tifuszos beteg van, belépni tilos.** Ne menjünk a lehetőség szerint csoportos összejövetelre és különösen óvakodjunk mindenféle rendszertelen étkezéstől. **A védőoltásokra mindenki, akinek még nem volt tifusza, jelentkezni.** Még nagy tifuszjárvány esetén is eredményesen védekezhetünk a megbetegedéstől akkor, ha a fentieket betartjuk. *M. kir. tisztiorvos.*

Vakhírek és hírforrások.

A politikai életben mindig felbukkannak kétes elemek, akik a zavarosban szeretnek halászni. És ha a politikai életben nyugalom van, ők maguk kavarják fel mesterségesen a hullámokat úgy, hogy minden komoly alap nélkül fantasztikus híreket kezdenek terjeszteni. Falra festik az ördögöket, ezzel felkeltik a tömeghisztériát és száll a rémhír kiszinezve, szájról-szájra a határokon túl is, ahol ezután a jól ismert ellenséges sajtó még jobban kiszinezi, kielezi azokat és fegyvert kovácsol belőlük Magyarország ellen.

Ez a folyamat, ment végbe nálunk a közelmúlt napokban. Felelősen elemek légből kapott híreket kezdtek terjeszteni szélső jobboldali szervezkedésekről és ezek a hírek a külföldi sajtóban hamarosan olyan formában láttak napvilágot, hogy Magyarországon fegyveres felkelés van készülődés, feborul a társadalmi és államrend és pedig rövidesen.

Darányi Kálmán miniszterelnök már akkor igen erélyes és határozott nyilatkozatot tett, amikor ezek a sötétbe rejtett forrásból származó rémhírek először felbukkantak. Megmondotta a miniszterelnök, hogy a kormány minden szélsőséges megmozdulással szemben áll, minden ilyen kísérletezést csírájában fojt el, mert megvannak a megfelelő eszközei, hogy az állam rendjét és nyugalomát minden körülmények között megvédelmezze.

Ennek ellenére is bizonyos titokzatos források tovább táplálták a külföldi sajtót rémhírekkel és még egyes jóhiszemű belföldi ellenzéki politikai tényezők is tettek olyan kijelentéseket, amelyek látszólag támogatták azt a hiedelmet, mintha Magyarországon csakugyan volna a rend felforgatását célzó szélsőséges megmozdulások.

Illetékes helyen, nagyon helyesen, szükségesnek látták, hogy újabb és nagyon határozott hangú kijelentéseket tegyenek a rémhírek terjesztésével szemben. Megállapítják illetékes helyen azt, hogy ma már a külföldi sajtóban is jelennek meg a magyarországi állítólagos szélsőséges szervezkedésekről tendenció-

zus közlemények, bizonyára ugyanolyan forrásból, amilyenből velünk szemben az ellenséges híresztelések kiindulni szoktak. Illetékes helyen elkezdték látni az időt arra, hogy most már véget vessenek a valótlanságok áradatának és a meghatározottabban kijelentsék, hogy Magyarországon semmi olyan nem történik, ami az ország belső rendjét veszélyezteti. Főleg semmiféle fegyveres szervezkedés nem folyt és nem folyik és semmi kísérlet sem történt, amelyben államellenes bűncselekmény ismertető jeleit lehetne felfedezni.

Mint ahogy pedig a miniszterelnöknek már korábban elhangzott kijelentése szerint az ország rendjét semmiféle veszedelem nem fenyegeti, a kormány pedig minden ilyen veszedelmet magában hordozó kísérletet erős kézzel csírájában tud és akar elfojtani, csak természetes, hogy intézkedés történik olyan irányban is, hogy a rémhírek terjesztői ellen bünvádi eljárás induljon.

Ezek az erélyes, határozott kijelentések és intézkedések bizonyára nem maradnak eredménytelenek. Mindenekelőtt két irányú jótékony hatásukat várjuk. Az egyik az, hogy a rémhírek terjesztői elhallgatnak, a másik pedig az, hogy a tömeghisztéria, amely sokszor jóhiszeműen is és védekezési céllal tuloz és ezzel árt, elcsendesedik, a nemzet minden munkás rétege pedig nyugodtan, zavartalanul folytathatja mindennapi munkáját. A kormányelnök kijelentései és az illetékes helyről származó határozott nyilatkozatok mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy a kormánynak minden eszköz a kezében van és ezekkel eléri, hogy Magyarországot továbbra is a rend és nyugalom országának tekintse az egész világ.

Hírek és különfélek

Ma este van az északi plébánia Oltáregyletének magas színvonalú előadása az Ipartestületben fél 9 órai kezdettel. Az operaház kiváló művésznője Orosz Julia és a nemzeti színház művésze Kiss Ferenc szerepelnek műsoron. Beszédet mond dr. Holik Sámuel, az egri jogakadémia kiváló professzora. — Ezenkívül helybeli kitűnő szereplők élén az Oltáregylet elnöknője dr. Jánossy Ödönne mond megnyitó beszédet.

Esküvő. F. hó 6-án, szombaton déli egy órakor, a baglyasaljai róm. kat. templomban esküdtek egymásnak örök hűséget Dubovszky Sárika, Dubovszky Elemér bányaigazgató és neje Róth Paula leánya és Dr. Wágner Jenő, néhai Wágner Rezső m. kir. bányaügyi tanácsos, bányaigazgató és néhai Puskás Mária fia. (Minden külön értesítés helyett.)

Helyreigazítás. „A Munka” február-hó 27-i számában tévesen közöltük le Rubint Irénke eljegyzését, mert helyesen: Rubint Ickutát jegyezte el Kovács Nándor bádógos- és szerelőmester.

Halálozás. Tifuszból meghaltak e héten: Háber Sándor 33 éves kereskedő, Rómer Ervin 13 éves diák, Szántó János 26 éves kereskedő.

A volt 16-os honvédek folyó hó 16-án este fél 9 órakor a „Nemzeti Kávéház”-ban összejövetelt tartanak. Az összejövetelen részt vesz Trautwein Ottó alezredes, volt 16-os bajtársunk is. 16 os honvédek, legyetek ott mindannyian!

A szervezőbizottság.

Halálozás. F. hó 9-én délután temették el nagy részvét mellett Dr. Csáki (Kovaltsik) József okleveles jegyzőt Bocsárlapujtón. Fiatalon, alig 29 éves korában hunyt el Dr. Csáki József. Egy nagy reményekre jogosító tehetséges magyar ifjú szállott vele sirba, s oly sok szép terv... Dr. Csáki nagy zenész ember volt. Több szép magyar nőtát szerzett. Egyik hallgatójával egy nőt pályázaton az első díjat nyerte. A magyar muzsikának lelkes barátja volt. Ő csiszolta, tökéletesítette a bocsárlapujtói gyöngyös bokréta nótázó csoportját nagy szeretettel s hozzáértéssel amíg bírta... Aztán jött érte a csontkező. Még a nyáron arról beszélt, hogy szeretne egy magyar történelmi tárgyu operát írni. Annyi dalam muzsikál a fülemben — mondta — csak szöveg kellene hozzá... Temetésére lapujtói, Karancsalja, Karancsberény, Karancseszi népe, mintegy kétezer ember, gyűlt össze. A gyöngyösbokréta csoportja még egyszer, parádésan vonult a kedves karmester után, ki többé már nem dirigálja nótázusukat ezen a világon... Az elhunytban Csáki (Kovaltsik) József bocsárlapujtói körjegyző fiát gyászolja.

Passió előadása. A kisterenyei róm. kat. Egyházközség az ujháti Katalikus Kör és a ferences III. rend közreműködésével 1937 március hó 14-én d. u. 3 és este 8 órakor vallásos tárgyu színelőadást rendez. Színpadra kerül a Passio, Jézus kinszenvedése 9 képben, 50 szereplővel. — Az előadás iránt nagy az érdeklődés.

A kereseti lehetőségek javulnak, a termelés emelkedik, a kereskedelem megélénkül, a vásárlóképesség, fogyasztás növekedik, az építkezések megindulnak. Az idegenforgalom emelkedik, a bizalmi válság enyhül. Ezeket halljuk, olvassuk mindenfelé, tehát alapos a kiáltás egy szebb boldogabb jövő iránt. Ennek elérésére nagy alkalmat nyújt az osztálysorsjáték is, mert kedvet, bizalmat, reménységet önt az emberbe. Április 10-én kezdődik az új osztálysorsjáték, tehát rendellen egy sorsjegyet bármelyik főúrsítónál. A szerencsét is keresni kell és nem szabad az alkalmat elhanyagolni.

A M. Kir. Vallás és Köznevelési Miniszter 755/1937. e. n. szám alatt I. évi febr. hó 23-án Róth Flóris bányaügyi főtanácsos bányaigazgatóhoz a következő levelet intézte: „A budapesti vidéki tankerület kir. főigazgatójának jelentéséből örömmel értesültem, hogy a Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársaság a salgótarjáni szénmedencében működő bányaársulati elemi iskolák tanulóinak 16 854 P. értékben ruhanyomtatványt adományozott. A Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársaságának a népoktatás érdekében tanúsított nagylelkű hazafias áldozatkészségéért őszinte elismerésemet és köszönetemet nyilvánítom. Hóman s. k.”

Befejeződtek a katolikus missiók

Március 6-tól úgy a régi plébániai templom, mint a Ferencrend új temploma mindennap több ízben telt meg ezrekkel, hogy a krisztusi szellem erősítő, népeket boldogító és világot lentartó igazságai egy boldogabb földi élet lehetőségét nyújtsák a szenvedő emberiségnek.

A missiókat befejező hatalmas gyertyás körmenet, mely csúfoltörökön este a két templomból együttesen végighömpölgött a városon, megdöbbentően fenséges látványt nyújtott és tanulságot sugárzott.

A régi templomban P. Rajnir és a városunkban jól ismert P. Anaklét ferences atyák, az északi templomban P. Lőrinc és P. András domonkosatyák fáradhatatlan buzgósággal és lélekbe markoló szónoklatokkal úgy vonzották a tömegeket, hogy valósággal kiürültek az otthonok és minden katolikus hívő sietett a templomokba s amikor tegnap (pénteken) este a Páterek megtartották záróbeszédeiket és bucsúztak a hívektől, fel-feltört a zokogás a hívők soraiból. Egy szép és boldog kis világ elmúlását siratták a hívek, akik bizonyára további életükbe is beviszik azt a levegőt, mely 8 napon át megtöltötte a két templomot.

Pápai áldás, Tedeum, a missziós kereszt megaláldása, pápai és magyar himnus fejezte be a nagy missiót, melynek utolsó perceiben Trautwein Péter és P. Réz Marián plébánosok köszönték meg a Páterek fáradságát nem ismerő munkáját és a hívek buzgóságát.

Éternit
AZBESZTCEMENT NAGYLEMEZ.
Könnyen tisztán tartható.
ETERNIT MŰVEK
Budapest, VI., Andrássy-út 33.

Orvosi hír. A tifuszjárvánnyal kapcsolatban városunkban érkeztek Dr. Petrilla Aladár m. kir. közegészségügyi felügyelő és Dr. Parragh Hugó m. kir. tisztifőorvos.

Szerdán kezd a Kamaraszínház. Vitéz Bányk Róbert kamaragyüttese, mely a múlt évben olyan nagy sikerrel vendégszerepelt városunkban, szerdán este kezd meg vendéglátóit az Ipartestület színháztermében. Bánykék múltévi vendéglátóik feledhetetlen élményt jelentenek azok részére, akik látták ezeket a kiváló művészeknek a játéka, mely nívó tekintetében semmivel nem marad alul a fővárosi színészek színvonalánál. Hogy ez az állítás mennyire nem túlzott és mennyire helytálló, bizonyítja az a hatalmas érdeklődés, amely már is megnyilvánult a Kamaraszínház vendéglátóik iránt. A jóhelyek ugyiszólván kivétel nélkül bérletben elkeltek. Talán színházi bérletek iránt ilyen nagy érdeklődés Salgótarjánban még sohasem nyilvánult meg, mint most. Igaz ugyan, hogy a színház olyant műsort állított össze erre a 9 napra, amely a legkényesebb igényeket is kielégítheti. Boross Elemér: Tisztelet a kivételnek. Zilahy: Utolsó szerep és Ürillány, Scribe: Egy pohár víz, Molnár: Nagy szerelem, Strindberg: Haláltánc, Maugham: Kenyérkereső, Shaw: Pygmalion, stb. a színház programja. Bérletek korlátozott számban és mennyiségben még kaphatók dr. Litteráti-Végh László színházi titkárnál.

Zsiday István ünneplése.

F. hó 7-én d. e. 11 órakor rendkívüli taggyűlés keretében ünnepelte az Ipartestület Zsiday István szígyártót, előjárósági tagot, iparkamarai megbízottat abból az alkalomból, hogy a múlt évi kaposvári országos iparos kongresszus diszkolevéllel tüntette ki az iparos társadalom érdekében végzett őnzellen és eredményes működéséért.

A gyűlést Takács Ferenc ipt. elnök nyitotta meg, majd a beteg polgármester helyett Horváth László h. polgármester adta át elismerő szavak kíséretében a diszkolevéllel Zsiday Istvánnak, aki ugyanis mint iparos, de úgy is mint város- atya kiveszi részét a társadalomért folytatott nemes munkából.

Ezután dr. Figus Béla főjegyző, iparbiztos lelkes szavakkal aposztrofálta a kézműves iparos társadalmat, mint nemzetfenntartó hatalmas pillért, kérve az ünnepeltet további becsületes és értékes munkára.

Az iparos társadalom nevében Kovács Alajos hentesmester, alelnök köszöntötte meleg szavakkal a példát mutató iparostársat, aki munkájában Istent és hazát tűzött maga elé célnak s ezért végzet eredményes munkát.

Az elhangzott beszédekre Zsiday István válaszlott, akit gimnazista leánykája kísért el a szép ünnepségre. Ugyanezt a lelkes és őnzellen munkát ígerte Istén segítségével továbbra is, amit eddig végzett.

A népes gyűlés az elnök záró szavaival ért véget.

Megjelentek a gyűlésen a társadalom vezető egyéniségei közül sokan Vevés Zoltán képviselővel az élükön.

Ismét itt az alkalom!

Ezer meg ezer ember nyert már a **m. kir. osztálysorsjátékon**

Ma majdnem mindenki vesz osztálysorsjegyet, mert **kis összeggel nagy nyagont nyerhet!**

ÁPR. 10-ÉN KEZDŐDIK az új sorsjáték, nagyon ajánlatos, hogy **rendeljen egy sorsjegyet bármelyik főúrsítónál,**

mert akkor reménye biztosan lesz, **sőt gyorsan meg is gazdagodhat!**

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

700.000

Jutalom és nyeremények készpénzben:

400.000	70.000	45.000
300.000	55.000	40.000
100.000	50.000	35.000

stb., stb. pengő, összesen több mint 9 és fél millió pengő, mely összeget azonnal kifizetik.

A sorsjegyek fele nyer!

Hivatalos árak az I. osztályra:

Nyolcsd 31/s pengő	Negyed 7 pengő	Fél 14 pengő	Egész 28 pengő

Kifizetni van ideje legkésőbb a húzás előtt!

A szerencse átja mindenkinek nyitva áll!

A Mátra aljában, haláleset miatt eladó Pásztorn egy ház: öt szoba, két konyha, egy cseledőszoba, szép pince, istálló, nagy gyümölcsös. Bővebb felvilágosítást Balogh Árpádnál Pásztó.

Lakás kiadó: A m. kir. bányakapitányság székházában megüritett egy alagsori lakás, mely áll: három szobából, nagy előszobából, egy konyhából, egy kamrából, a lakáson belül lévő fűtőkamrából és WC-ből. Bérleti kérelem felett — mely a bányakapitányságnál nyújtandó be, a m. kir. iparügyi minisztérium dönt.

Bányamozgók hírei. A baglyasaljai és palfalvai bányamozgók folyó hó 14-én, vasárnap rendezésére kerülnek és eladásai keretében, csak 16 éven felüliek számára bemutatják a MOSZKVAI NASZ című, izgalmas drámajátékot az orosz cári udvar életéből, az udvari bál szemléltetésével, gyönyörű Strauss zenével. Főszereplők: Camilla Horn, Petrovics Iván, Halmay Tibor, Adele Sandroek. Kiegészítésül: Kairó és Nilus, kulturfilm és Magyar világhír. — Szerdán Baglyasalján és csütörtökön Palfalván, este fél nyolc órai kezdettel, szintén csak 16 éven felüliek számára bemutatásra kerül Hans Rehfisch világhírű kén. drámája, a TITOK. Zenéjét szerezte: Brodsky Miklós. Főszereplők: Alpár Gitta, Jean Golland, Constant Remy, Jules Berry. Kisértő műsor: Téli öröme és Fox világhírű. Mindkét nívós műsort melegen ajánljuk a bányamozgók állandó látogatóinak.

A földmívelésügyi miniszter kiadta az árvízrendeleetet. A földmívelésügyi miniszter körrendelettel intézte az esetleges árvízveszedelemmel szemben való védekezés dolgában. A miniszter a rendeletben arra való hivatkozással, hogy a tavaszi áradások idejére az árvédekezés sikerének biztosításához szükséges intézkedéseket a kellő időben meg kell tenni, többféle utasítást adott az alispánoknak és a polgármestereknek. A földmívelésügyi miniszter az árvédelmi intézkedések megtétele végett külön rendelettel intézte a vízszabályozó és ármentesítő társulatokhoz és egyidejűleg megkereste a belügyminisztert is annak biztosítása végett, hogy az árvédelem alkalmából a csendőrség úgy a hatósági közegek, mint az érdekelt ármentesítő társulatok működését kellően támogassa.

Április 1-éig kell kérni új mezőgazdasági szeszfordékre engedélyt. A hivatalos lapban megjelent pénzügyminisztériumi hirdetmény szerint az 1938/1939. termelési időszakban üzembe helyezni szándékoló új mezőgazdasági szeszfordék engedélyezéséről az 1921. XLI. tc. értelmében ebben a termelési időszakban 2.400 hektóliter termelési keret áll az új mezőgazdasági szeszfordék részére rendelkezésre. Mindazoknak, akik ebben a termelési időszakban új mezőgazdasági szeszfordétt szándékoznak üzembehelyezni, ennek engedélyezése iránti igényeiket ez év április 1-ig kell annál a pénzügyigazgatóságnál bejelenteniük, amelynek keretében az új mezőgazdasági szeszfordétt üzembehelyezni szándékoznak.

APOLLÓ MOZGÓ

Március 13-án, szombat este 7 és 9, 14-én, vasárnap d. u. 3, 5, 7 és 9, 15-én, hétfőn d. u. 3, 5, 7 és 9, 16-án, kedden este 7 és 9 órakor

4 napig! Az időny 4 napig! legsikerültebb magyar vígjátéka!

Dunaparti randevu

Filmre írta: Nóti Károly. Zene: Hajdu Imre. **Magyar híradó,**

Március 17-én, szerdán és 18-án, csütörtökön este 7 és 9 órakor **2 napig!**

REJTÉLYES ÁZSIA

(Agyarak és karmok)

Ázsia titokzatos csodavilága, a Dzsungel rejtelmek, az állatvilág csodái tárulnak fel Frank Buck grandiózus expedíciós filmjében. **Kiegészítő filmek.**

Jön! Március 20, 21, 22, 23. és 24-én **5 napig! 5 napig!**

Mária nővér

MÉGIS OLCSÓBB A HAL, MINT A HÚS!

Minden pénteken elő-PONTY!

Valamint másnemű halak is **Alkalmakra 3 nappal előzetesen rendelkezhetőek meg,** (kivétel: nátraházhoz szállít) legolcsóbb napi árban

Weinberger Herman halkereskedő, Salgótarján, Ovoda-tér 3. Tel. közv. sz. 144.

653/1936 vht. szám.

Árverési hirdetmény.

Dr. Péntes Mihály ügyvéd és csatlakozott tsai javára 2980 P. tőke és több követelés és járadékai erejéig a bp. I.-III. ker. kir. járásbírósa 1936. évi 8875/3 sz. végzésével elrendelt kielégítési végrehajtás folytán végrehajtást szenvedőtől 1636. évi július hó 14-én lefoglalt 2710 P. becsértékű ingóságokra a starjáni kir. járásbírósa 2372/1936 sz. végzésével az árverés elrendeltétén, annak az 1908. évi XLI. t. c. 20. §-a alapján az alábbi megnevezett s a foglaltási jegyzőkönyvből ki nem tűnő más foglaltaték javára is az árverés megtartását elrendelem, de csak arra az estére, ha kielégítési joguk ma is fennáll és ha ellenük halasztó hatályú igénykereset folyamatban nincs. Mátraszőlőshöz tartozó Csontfalusi pusztán leendő megtartására határidőül **1937. évi március hó 16. napjának d. u. 10 órája** tűztetik ki, amikor a bíróság lefoglalt a Pk. 1659/1935 sz. vht. jkv. 16. 19. 20. 21. 23. 25. 26. 33. — 37. 39. 43. 55. 61. 68. 69. és a Pk. 1395/1936. sz. jkvnyv 6—7. t. a. összeirt., tehének, ökrök, lovak, gazdasági felszerelések s egyéb ingóságokat a legelőbbet igényőnek készpénzfizetés ellenében, esetleg becsáron alul is — de a kiküldött ár kétharmadánál alacsonyabban nem — elfogom adni. Azon ingóságokra, amelyeknek a kiküldötti ára egyezer pengőn felül van, az 5610/931. M. E. számú rendelet értelmében csak azok árverezhetnek, akik a kiküldötti ár egytized részét bánatpénzzel letéztik.

Salgótarján, 1937. évi február hó 23-án.

Török Gyula
kir. járásbíró
végrehajtó.

S P O R T

Balszerencsével veszített az „Ü”.

SSE—SBTC „Ü” 3:1 (1:1)

SBTC pálya. 1200 néző. Biró: Bálint.
Góllövő: Biró, Szentkúti, Stírbicz, Biró.

Egész héten esett az eső, vasárnapra azonban megkegyelmeztek az égnek s akkor hamisítatlan tavaszi idő ragyogott. Szép számú közönség vonult ki az évadnyitó s egyben helyi rangadó mérkőzésre, melyen így állt fel a két csapat.

SSE: Barabás — Springer, Vics — Takács, Hercsik, Manyasz — Stírbicz, Biró, Szebehelyi, Rigó, Misecska.

SBTC „Ü”: Goda — Mrász, Ménich — Ruzsinszki, Kohut, Jancsár — Répási, Takács III., Soltész, Nyerges, Szentkúti.

Az „Ü” választ kapott, a SSE kezd. Idegesen játszik eleinte mindkét csapat. Hercsik faultját Kohut viszonzozza. A SSE talál előbb magára s érezhető fölénybe kerül, mely eredménnyel is jár. A 13. percben jól ad be Misecska a balszélről, Biró kapja a labdát s a SSE-nek vezetést szerez. 1:0. A gól utáni 10 percben is állandóan a SSE támad s biztos győzelme ígérkezik. A 24. percben azonban feljön az „Ü” s ettől kezdve megváltozik a játék képe. Egy szöglet és két szabadrugás vezet be az „Ü” fölényét. Jancsár feje, majd Ménich szabadrugása után Soltész lövése csuszik alig fölé. A 30. percben a mérkőzés legszebb akciója jut el Mrásztól Kohut, Jancsár, Soltész és Nyerges lábain keresztül egészen a SSE kapuig, de Szentkúti nagy helyzetben rosszul fejezi be. A 33. percben azonban Szentkúti javít. Jancsár szép kiadásából védhetetlen góllal kiegyenlít. 1:1. Lelkesen támad az „Ü” továbbra is. A 35. percben Szebehelyi megsérül és lebecs a pályáról. Szentkúti szép beadása, majd egy szögletrugás teremt meleg helyzetet Barabás kapuja előtt, azután mezdonyjáték folyik a félidő végéig.

A II. félidőben Szebehelyi sántitva a jobbcsélen tisztál, Biró a center, Stírbicz a jobbcsékeskötő. Az „Ü”-ben Jancsár és Takács III. helyet cserél.

Az 1. percben a SSE, az 5.-ben az „Ü” rug szögletet. Az első 10 perc mezdonyjátékában az „Ü” lelkesebben és

szebben, a SSE erősebben játszik. A 10. perctől az „Ü” jó játékkal fölénybe kerül, de az ostrom eredménytelen. A 21. percben jut el a SSE először az „Ü” kapujáig s szögletet rug. A 25. perctől egyenrangú lesz a játék. A 35. percben Godának Misecska, Barabásnak Jancsár szép lövését kell védeni. A 37. percben Misecska ront, majd az „Ü” hagy két szögletet egymásután kihasználatlanul. Már úgy látszik, hogy döntetlen marad az eredmény, mikor a 42. percben váratlanul a SSE javára dől el a mérkőzés. Biró lövése a messze kifutó Godától vissz pattan, Biró leshelyzetben marad, Stírbicz újból lő s a labda ívelten az üres kapuba repül. 2:1. Az „Ü” tiltakozik a kritikus gól ellen, de hiába. Sőt 2 perc múlva végleg elől a mérkőzés, amikor Stírbicz szögletrugását Biró befegyeli. 3:1. Már csak kezdenek és vége a mérkőzésnek.

Szögletarány 6:4 az „Ü” javára.

Kritika: A mérkőzés első félórától eltekintve meglepetésre az SBTC „Ü” játszotta a jobb futballt s a kiegyenlítés-től a mérkőzés végéig közelebb állt a győzelemhez, mint a Szebehelyi sérülésével megcsontult SSE. A futball kiszámíthatatlan kísérője, a balszerencse azonban az „Ü”-höz szegődött s a mérkőzés utolsó perceiben könyörtelenül és igazságtalanul ragadta el a jól megérdemelt legalább egyik pontot.

Egyénileg jó volt a SSE-ben Barabás, Vics, Takács és Biró; az „Ü”-ben Kohut, Nyerges, Jancsár és Mrász.

A két csapat jobbik 11-e:

Barabás
Mrász Vics
Takács Kohut Takács III.
Stírbicz Jancsár Biró Nyerges Szentkúti.

II. osztály.

SBTC III.—SFC 3:2 SBTC pálya.

SSE II.—HVSE II. 7:2 (3:2) SSE pálya.

BSE—RBSE 3:1 (2:1) Baglyas.

A Károly-akná, az országot mentén ház helynek való földemet olcsón eladnám. Az Újtelepen 280□-es telket szintén olcsón eladnám. Cim a kiadóban.

Nógrád és Hont köz. e. e. vármegyék központi választmánya.
2-937 kp. szám.

Hirdetmény.

Az országgyűlési képviselő választók névjegyzékének kiigazításáról szóló 1936. évi XIII. t. c. illetve a kiigazítás egyszerűsítéséről szóló 1932. évi III. t. c. alapján kibocsátott 53.000-936 B. M. számú rendelet értelmében az 1937. évben az egyelőre egyesített vármegyék területén mindazok, akik a választó jogosultság egyéb kellekeinek birtokában a kiigazítás évében a választó jogosultsághoz megkívánt életkort (férfiaknál 24, nőknek 30 év) elérik, hivatalból lesznek a névjegyzékbe felvéve és amely felvétel a lakosságnak az 1925. évi XXVI. t. c. 28. §-ának 2. bekezdése értelmében az 1935. évi december havában történt összeírása) (84.000-935. B. M. számú rendelet) során készült összeíró névjegyzék alapján lesz végrehajtva.

Evégből az érdekeltek tájékoztatása céljából közlöm, hogy a számláló lapok a megyei városokban folyó évi február hó 14-én lesznek kikészítve s melyeket a polgármesterhez legkésőbb 1937. évi február hó 28-án be kell szolgáltatni. A nagy- és kisközségekben ezen számláló lapok 1937. évi február hó 15. és 28-ika között a községi előjáróságok által fognak megfelelően kitöltetni.

Az 1932. évi III. t. c. 3. §-ának 2. bekezdésében foglaltak szerint azonban mindazok, akik a névjegyzékbe való felvételre a kiigazítás évében nem az előírt korhatár betöltése címén, hanem bár-

mely más címen (1925. évi XXVI. t. c. 1-4. §-a és a 33. §. 5. bekezdése) nyílik meg a joguk, kérelmükre, ha választó jogosultságukat kellőképpen igazolják, a névjegyzékbe felvételnek.

Ezen jogosultak február hó 15-től március hó 14. napjáig bezárólag terjedő időben városokban a polgármesternél, községekben a községi (kőr) jegyzőnél írásban vagy személyesen szóval kérhetik a választók névjegyzékébe való felvételüket. A szóbelileg előterjesztett kérelem jegyzőkönyvbe foglalandó.

Azokra, akik a választó jogosultsághoz megkívánt 24, illetve 30. életkört az 1937. évben érik el, de az 1935. évi december hó folyamán megtartott lakosság összeírása alkalmával más városban, vagy községben laktak s így új lakóhelyük névjegyzékébe hivatalból nem vehetők fel, szintén az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezések az irányadók.

Az 1925. évi XXVI. t. c. 40. §-a 3-7. bekezdéseinek rendelkezéseit az előző két bekezdés értelmében előterjeszhető kérelmekre is alkalmazni kell, azzal a kiegészítéssel, hogy felszólaló alatt kérelmező, felszólalás alatt a kérelmet értesítő és hogy a kérelmeket a polgármester, illetőleg községi (kőr) jegyző köteles a választó jogosultság szempontjából átvizsgálni és az azokra rávezetett észrevételekkel együtt legkésőbb március hó 31-éig a központi választmányhoz beterjeszteni.

Figyelemzetem a közönséget, hogy a fenti rendelkezések határidejéhez szigorúan alkalmazkodjék, mert az adott határidőn túl előterjesztett kérelmek nem fognak figyelembe vétetni.

Balassagyarmat, 1937. február hó.

Baross s. k.

alispán,

mint a központi választmány elnöke.

A Magyarság érdekes ujitása a hírlapelőfizetés terén. A kliring-akció lehetővé teszi a teljes előfizetési díj megtakarítását.

A Magyarság minden egyes előfizetője az előfizetési díjának megfelelő kliring-szelvényt kap az előfizetési díj beutalásakor. Ezen kliring-szelvényeket a kliring-akcióban résztvevő cégek bizalmas szálalék arányában készpénz helyett fogadják el. Ha tehát a Magyarság előfizetője oly cégnél vásárol, amely a kliring-akcióban résztvesz és a szelvényt felhasználja vásárlásainál, akkor a teljes előfizetési díjat visszanyerheti.

De nemcsak a Magyarság előfizetőinek előnyös a kliring-akció, hanem az abban résztvevő cégeknek is, mert a kliring-akcióban való részvételükkel megnyerik vásárlójuknak a Magyarság nagy táborát.

A kliring akció tehát úgy a szereplő cégeknek, mint az előfizetőknek előnyére szolgál és azért örömmel közöljük, hogy városunkban is csatlakoztak az alábbi cégek ezen akcióhoz.

Bérlőkereskedő
Friedmann Dávid (2 százalék)
Bérlőárúháza
„Friedmann bérlőárúháza”, csak 30 napon belül fizetésnél (2 százalék)
Drogéria és fényképezési szaküzlet

Bottos drogéria és fényképezési szaküzlet, Fő-utca 27. (5 százalék)

Fényképész
Kíndi Gyula, Fő-u. 45. (5 százalék)

Hentes és mészáros
Ponyi Sándor, Fő-utca, csak 10 pengőn felüli vásárlásnál (2 százalék)

Könyv- és papírkereskedés
Végh Kálmán, könyv- és papírkereskedés, könyvnyomda és könyvkötészet, tankönyvek és szépirodalmi könyvek kivételével (5 százalék)

Női kalap, fűző szalon
Weinberger Rózi, Fő-utca 43. (5 százalék)

Órá és órászerszám, szomóvóg és fényképezési cikkek
Spielberger László, Fő-utca 39. (2 százalék)

Rádió, gramofon, csillár, kerékpár, sportcikkek és villanyvilágosítási vállalat
Szántó Testvérek, Fő-utca 39., csak készpénzfizetésnél (2 százalék)

Szobafestő és mázó
Zagyvai Béla, Kassai-sor 6. (5 százalék)

Szőcsmester
Weinhardt István (3 százalék)

Újság
„A Munka” című lap, hirdetésekért (10 százalék)

Úri, női divat és cipőárúháza
Spielberger József és Fia (2 százalék)

Vaskereskedő
Kovács Gyula, Fő-utca 47., csak háztartási cikkek után (3 százalék)

Vendéglő és étterem
Jóvári Mihály, Kassai-sor 11., csak készpénzfizetésnél (5 százalék)

Nyomatott: „A MUNKA”-nyomdában, Salgótarján.

Nyomdatulajdonos: Végh Kálmán.